

**ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΗΜΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΝΗΣ
ΚΕΡΑΜΙΚΑ «ΚΙΟΥΤΑΧΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ»
ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΑΜΗΛΑΚΟΥ**

χοῦν καί ὕδωρ

www.kpmanis.gr

Η ΦΑΛΗΡΙΚΗ «ΚΙΟΥΤΑΧΙΑ»

Το εργαστήριο αγγειοπλαστικής «Κουτάχια» Αθηνών στο Νέο Φάληρο, ιδρύθηκε το 1923 από τον Μηνά Πεσματζόγλου, πρόσφυγα με καταγωγή από τα μικρασιατικά Σπάρτα. Το εργαστήριο επανδρώνεται από τους πρόσφυγες Έλληνες και Αρμένιους που βρίσκουν καταφύγιο στην περιοχή του Πειραιά. Κεραμίστες οι περισσότεροι στο παλιό αγγειοπλαστικό κέντρο της Μικράς Ασίας, την Κιουτάχεια.

Χρέη αρχιτεχνίτη αναλαμβάνει ο Μηνάς Αβραμίδης, έμπειρος κεραμίστας στην Κιουτάχεια, ο οποίος οργανώνει την παραγωγή.

Μετά από δύο χρόνια απογοητευμένος από τον πενιχρό του μισθό αποχωρεί. Ο Αβραμίδης δούλεψε έχοντας ως πρότυπα τα αυθεντικά πιάτα και πλάκες Ιznik (Νίκαιας), αλλά και σχέδια εμπνευσμένα από τα κεραμικά της Δαμασκού και της Κιουτάχειας.

Την καλλιτεχνική διεύθυνση του εργοστασίου αναλαμβάνει ο λογοτέχνης και ζωγράφος Στρατής Δούκας, ενώ το εργαστήριο επανδρώνεται με έμπειρους Αρμένιους τεχνίτες από τη μικρασιάτικη Κιουτάχεια. Ο Στρατής Δούκας γεννήθηκε στα Μοσχονήσια του Αδραμυτινού κόλπου της Μικράς Ασίας.

Φωτογραφία: Ο Στρατής Δούκας στο περίπτερο της Αγγειοπλαστικής Εταιρείας Κιουτάχια στην Α' Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης, Αρχείο Νεοελληνικής Λογοτεχνίας.

Στα κεραμικά της «Κιουτάχιας» Αθηνών τα θέματα που συναντάμε κυρίως προέρχονται από τη φύση. Βλαστοί, λουλούδια, αλλά και το χαρακτηριστικό μοτίβο που απαντά στο ανατολίτικο όνομα saz (πρόκειται για μακρόστενο φύλλο μεγάλου μεγέθους, περσικής προέλευσης). Πουλιά όπως κοτσύφια και παγώνια συνθέτουν παραδεισένιες εικόνες. Τα χρώματα και αυτά έντονα, το κοραλί, το μπλε του κοβαλτίου, το πράσινο, το τουρκουάζ, το μωβ και το κίτρινο εναλλάσσονται σαν τις εποχές πάνω στα εξαιρετικής αισθητικής κεραμουργήματα. Χαρακτηριστικό των δημιουργημάτων της Κιουτάχιας είναι το μονόχρωμο ανθικό μοτίβο σε γαλάζια απόχρωση σε λευκό φόντο.

Η διακόσμηση (πλούμισμα), η εφυάλωση (αλείφωμα) και το ψήσιμο (καμίνιασμα) των κεραμικών, ήταν επίσης σημαντικές εργασίες για την επιτυχία της παραγωγής των εργαστηρίων. Οι τεχνικές γνώσεις δεν καταγράφονταν, αλλά περνούσαν προφορικά και πολλές φορές με μυστικότητα στους μαθητευόμενους και μελλοντικούς συνεχιστές της τέχνης. Τα κεραμικά που παρήχθησαν θεωρούνται μοναδικά καθώς δεν επαναλήφθηκαν μετά τον πόλεμο, είναι σπάνια, εντελώς χειροποίητα και κατ'εξοχήν ελληνικά καθώς σχεδιάστηκαν και παράχθηκαν από Έλληνες κεραμίστες.

Πολλά από τα κεραμουργήματα θα βραβευτούν σε διεθνείς εκθέσεις. Κυρίως παράγονται διακοσμητικά αντικείμενα όπως φιάλες (μποτίλιες, καράφες), ανθοδοχεία, πιάτα, κηροπήγια τα οποία έφεραν την επιγραφή «ΚΙΟΥΤΑΧΙΑ ΑΘΗΝΑΙ» ή «ΚΙΟΥΤΑΧΙΑ - ATHENS».

Η ελληνική κεραμική τέχνη του 19ου και 20ού αι. έχει να επιδείξει μοναδικά έργα ιδιαίτερης καλλιτεχνικής αξίας. Η εγχώρια ελίτ της εποχής υιοθετεί την καλλιτεχνική παραγωγή και τα χρησιμοποιεί όχι μόνο ως οικοσυσκευή, αλλά ως διακοσμητικά στοιχεία σε δημόσια κτίρια κύρους όπως η Βουλή των Ελλήνων, τα υποκαταστήματα ανά την ελληνική επικράτεια της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, αλλά και σε ιδιωτικές κατοικίες της ανώτερης κοινωνικής τάξης. Οικονομικά προβλήματα και η έλλειψη κρατικής επιχορήγησης εξαναγκάζουν το Μηνά Πεσματζόγλου το 1947 σε παραίτηση. Το εργοστάσιο υπό νέα διεύθυνση συνεχίζει τη λειτουργία του όμως δεν καταφέρνει να φτάσει την παλαιότερη υψηλή παραγωγική στάθμη και κλείνει οριστικά το 1955.

Η παρακμή της αγγειοπλαστικής τέχνης αρχίζει στις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες του '50 και '60, όταν εμφανίζονται καινούργια υλικά μαζικής παραγωγής στον οικιακό εξοπλισμό.

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΔΑΜΗΛΑΚΟΥ

Ο Βασίλης Δαμηλάκος γεννήθηκε στις 22 Ιουνίου 1939 στο Γύθειο Λακωνίας. Είναι το μικρότερο παιδί της δωδεκαμελούς οικογένειας του Πέτρου και της Μαίρης Δαμηλάκου. Ο ίδιος φοίτησε στο Β' Δημοτικό Σχολείο Γυθείου (Παλαιό Παρθεναγωγείο), ενώ ολοκλήρωσε τη βασική εκπαίδευση στο Γυμνάσιο Γυθείου.

Στη συνέχεια προήχθη στην Οδοντιατρική Σχολή Αθηνών, όπου και αποφοίτησε το έτος 1966. Στη συνέχεια εργάστηκε στο Γναθοχειρουργικό Τμήμα του Γενικού Ιπποκράτειου Νοσοκομείου, συνέχισε ως βοηθός στην Οδοντιατρική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, ενώ παράλληλα εργαζόταν ως ελεύθερος επαγγελματίας.

Δραστηριοποιήθηκε επαγγελματικά στην Αθήνα, όμως η επαφή του με την ιδιαίτερη πατρίδα του είναι συνεχής. Η συλλεκτική του δραστηριότητα έχει πορεία μεγαλύτερη των 40 ετών. Ορμώμενος από την αγάπη του για την ίδια την Τέχνη, αλλά και για τη διάσωση των δημιουργημάτων της.

Η προσφορά της ιδιωτικής του συλλογής είναι μια πράξη ευγνωμοσύνης προς τον τόπο που του έδωσε το εφόδιο δια της παιδείας για μια αξιοπρεπή ζωή και την αφιερώνει στους γονείς του και στην κυρία Ακριβή Καράτζαλη - Καπετανάκη, δασκάλα κατά τη φοίτησή του στο Παλαιό Παρθεναγωγείο, διότι συνέβαλλε στη διαμόρφωση του χαρακτήρα του.

ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΝΗΣ

Κέντρο Πολιτισμού Ανατολικής Μάνης

Βασιλέως Γεωργίου Β' & Αρχαίου Θεάτρου
23200 Γύθειο, Τ.: 2733023888, F.: 2733023888

E.: info@kpmanis.gr, www.kpmanis.gr